

JUSTIITSMINISTEERIUM

Regionaal- ja Põllumajandusministeerium
info@agri.ee

Teie 13.05.2024

Meie 07.06.2024

nr 1.4-1/591, REM/24-
0493/-1K
nr 8-2/4187

Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse muutmise seaduse eelnõu väljatöötamiskavatsuse kooskõlastamine

Austatud minister

Regionaal- ja Põllumajandusministeerium on esitanud Justiitsministeeriumile kooskõlastamiseks Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse muutmise seaduse eelnõu väljatöötamiskavatsuse (VTK). Justiitsministeerium kooskõlastab VTK järgmiste märkustega.

I. Sisulised märkused

- VTK punkti 3.5** kohaselt soovitakse anda Põllumajandus- ja Toiduametile (PTA) õigus teha ettekirjutusi, mis kohustavad blokeerima geograafiliste tähiste kaitsega vastuolus olevad domeeninimed ja sisu internetis. Selleks soovitakse anda PTA-le õigus pöörduda internetiühendust pakkuva infoühiskonna teenuse osutaja, domeeniregistri haldaja või domeeni registripidaja poole ettekirjutusega piirata ligipääs vastavale domeenile või domeeninimele. Samuti soovitakse **VTK punkti 3.6** kohaselt Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse (ELÜPS) vastutuse peatükki täiendada uue väärteo koosseisuga, sätestades geograafilise tähisena registreeritud nimetuse turul kasutamist puudutavate nõuete rikkumisega seotud väärteo vastutuse.

Esmalt märgime, et Riigikogu võttis 19.06.2014 vastu karistusseadustiku ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse¹ (seaduseelnõu 554SE). Seaduse koostamisel lähtuti põhimõttest, et väärteovastutust tuleb kohaldada üksnes siis, kui haldussund ei anna tulemust. Seega tuleb eelnõu koostajatel kindlasti esmajärjekorras analüüsida, kas on võimalus kohaldada karistamise asemel haldussundi, st lahendada probleem ettekirjutusega või kohaldada sunniraha ja asendustäitmist. Seega toetame igati ettekirjutuse võimaluse loomist. Samuti palume eelnõu koostamisel ka sunniraha kohaldamise võimaluse loomisele tähelepanu pöörata, sh sunniraha suurusele.

Kuivõrd VTK punkti 1 alapunktis 6 märgitakse, et geograafilise tähisega toodetega seotud pettustega võitlemiseks puuduvad efektiivsed meetmed ja karistused, palume eelnõu koostamisel kajastada, miks ei ole geograafilise tähise kaitse seadus kohaldatav geograafilise tähise kaitsega seotud küsimuste lahendamiseks. Samuti palume selgitada, kas geograafilise tähisega toodetega seotud pettuste osas on kaalutud kriminaalmenetluse kohaldamist. Kui ei ole kaalutud, siis miks seda ei ole tehtud? Viitame karistusseadustiku (KarS) §-le 207 (kelmus), mis näeb ette vastutuse teisele isikule varalise kahju tekitamise eest tegelikest asjaoludest teadvalt ebaõige ettekujutuse loomise teel varalise kasu saamise eesmärgil. Palume põhjendada, miks VTK autorite arvates ei ole probleemina viidatud pettuse puhul tegemist kelmusega. VTK-s tuuakse välja, et PTA tuvastas 2021. aastal pettuse seoses Ühendkuningriigi poolt registreeritud kaitstud nimetuse Scotch whisky10 ärakasutamisega ja hävitati 8479 pudelit mittenõuetekohaseid tooteid. Kas peale mittenõuetekohase toote hävitamise ei võetud mitte midagi muud ette, ei pööratud prokuratuuri poole kriminaalmenetluse alustamiseks? Kuidas teised Euroopa Liidu riigid on selliste pettustega

¹ <https://www.riigiteataja.ee/akt/112072014001>

võidelnud? Kuna tegemist on Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamisega, siis peaks olema võimalik välja tuua võrdlevaid sätteid ja näiteid. Palume neid seletuskirjas kajastada.

Uue väärtekoosseisu vajalikkust saab lõplikult hinnata täpsemalt pärast seda, kui eelnõus on valmis kirjutatud nõuded, mille rikkumise eest soovitakse vastutus ette näha. Nagu eespool viidatud, tuleb põhjendada, miks nende nõuete täitmise tagamist ei ole võimalik saavutada haldussunniga (ettekirjutus ning sunniraha). Soovitame ka kohtuvälise menetlejaga läbi arutada, kas tegelikult on uue väärteto menetlemine reaalsuses ka võimalik, kas suudetakse tagada selle rakendamine praktikas.

Lisaks märgime, et ELÜPS § 127 näeb juriidilisele isikule ette maksimaalse karistusena kuni 3200 euro suuruse rahaträhvi. Kuivõrd KarS § 47 kohaselt on võimalik juriidilist isikut karistada maksimaalselt 400 000 euro suuruse rahaträhviga, palume eelnõu koostamisel ka seda sätet analüüsida ning hinnata, kas kuni 3200 euro suurune rahaträhv on käesoleval ajal põllumajanduse valdkonnas endiselt asjakohane või vajab tõstmist.

Justiitsministeerium edastas VTK viidatud punktide osas arvamuse andmiseks ka Patendiametile, kelle üks ülesanne on geograafilise tähise registreerimise taotluste menetlemine, kontrollides registreerimistaotluste puhul selle vorminõudeid, tehes otsuseid ja pidades geograafiliste tähiste registrit. Sarnaselt Justiitsministeeriumile leiab Patendiamet, et kontrolli tõhustamise meetmed (domeeninimede ja veebisisu blokeerimine, väärtetoemenetlus) on asjakohased, kui need on vajalikud, sobivad ja proportsionaalsed. VTK-s ei ole välja toodud, mis on praegu Põllumajandus- ja Toiduameti (PTA) õiguste ulatus ja maht kontrollikohustuse täitmisel, sh juhul, kui toodetakse tooteid, mis ei vasta geograafilise tähise tingimustele või kus tootja pole PTA-d enne toodete turule viimist teavitanud. Kirjeldatud on kaht rikkumist, kuid muudatuste vajaduse paremaks mõistmiseks oleks vaja teada, kas ja miks olemasolevatest meetmetest nende olukordade lahendamiseks ei piisanud.

Lisaks tuleb eelnõu seletuskirjas täpsustada, mis on praegu õigustatud huviga isiku (nt geograafilise tähise registreerinud tootja) võimalused nõuete esitamiseks. Samuti tuleks kaaluda koostööd Eesti Interneti Sihtasutusega (EIS) geograafilist tähist sisaldava domeeninime registreerimise ennetamisel või kui see on registreeritud, siis vaidlustamise alusena. Kuigi EIS ei kontrolli [domeenireeglite](#) p 3.4.4 kohaselt, kas domeeninime registreerimise või kasutamisega rikutakse intellektuaalomandist tulenevaid õigusi, tuleb registreerijal taotluse esitamisel kinnitada, et domeeninime registreerimise ja kasutamisega ei rikuta talle teadaolevalt kehtivaid õigusakte ja kolmandate isikute õigusi. Siinkohal võib ennetusmeetmena aidata teavitustöö, millised on need kolmandate isikute õigused, mida domeeninime registreerimine rikkuda ei tohi. Sealjuures pole praegu domeenivaidluste komisjoni [reglemendis](#) varasema õigusena määratletud geograafilisi tähiseid (reglemendi p 2.11).

2. **VTK punkti 3.9** kohaselt kujundati Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2023/267420, millega muudeti nõukogu määrust (EÜ) nr 1217/200921, varasem põllumajandusliku raamatupidamise andmevõrk ümber põllumajandusliku kestlikkuse andmevõrguks, mis toob Eesti riigile alates 2026. aastast kohustuse esitada esitamisele eelneva majandusaasta kohta Euroopa Komisjonile kokku lepitud valimis ette nähtud majapidamiste arvu kohta andmeid. Kuivõrd seni on valimisse kuulunud ettevõtjatele olnud andmete esitamine vabatahtlik, kaalutakse juhuks, kui vabatahtliku lähenemisega piisavalt andmeid ei õnnestu koguda, valimisse sattunutele andmete esitamine kohustuslikuks teha. Samuti kaalutakse seadusliku aluse loomist andmete töötlemiseks ja andmekogu registreerimiseks avaliku teabe seaduse kohaselt. Kuivõrd tulenevalt Nõukogu määruse (EÜ) nr 1217/2009 muudatustest on riigil kohustus esitada Euroopa Komisjonile kokku lepitud valimis ette nähtud majapidamiste arvu kohta andmeid, leiame, et võimaliku lahendusena välja käidud idee, mille kohaselt muudetakse andmete esitamine edaspidi kohustuslikuks, luuakse andmekogu ning määratakse andmevõrguga seotud ülesannete täitmiseks kontaktasutus, on sobiv.
3. **VTK punktis 3.10** tuuakse välja, et põllumajandustoodete turuinfo andmete töötlemiseks puudub selge õiguslik alus ning nende andmete kogujaks, töötlejaks ja Euroopa Komisjonile edastajaks võiks sobida kõige paremini Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi hallatav riigiasutus. Viimase osas pakutakse võimalike lahendustena välja nii olemasoleva regulatsiooni säilitamist kui

ka kontaktasutuse ülesande määramist Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi hallatavale riigiasutusele seadusega. Kuivõrd Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1308/2013 ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1308/2013 ning Komisjoni rakendusmäärus (EL) 2017/1185 kohustavad riiki andmeid koguma ja edastama, tuleb määrata asutus, kas ministeerium või hallatav asutus, kes seda tegema hakkab. Seega pooldab Justiitsministeerium lahendust, mille kohaselt kontaktpunkti ülesandeid täitev asutus määratakse ja teda volitatakse andmeid töötleva (koguma ja edastama) seadusega.

4. **VTK punktis 3.11** pakutakse lahenduseks olukorrale, kus veise-, sea- ja lambarümpade kvaliteediklassidesse määramise tunnustust omavatel isikutel, kellel ei pruugi enam selleks vajalikke oskusi ja teadmisi olla, sätestada tunnustuse kehtivusaeg ja tunnustuse kehtetuks tunnistamise alused kas seaduse tasemel või volitada valdkonna eest vastutavat ministrit kehtestama tunnustuse kehtivusaeg ning tunnustuse kehtetuks tunnistamise alused. Regionaal- ja Põllumajandusministeerium hindab eelnõu koostamise ajal, kas eeltoodud küsimused on olulised küsimused põhiseaduse (PS) § 3 tähenduses, mis tuleb reguleerida seaduse tasemel või mitte. Samuti on kavas hinnata nende isikute võimalikku õiguskindluse riivet, kellele tähtajatu tunnustus on juba antud. Kuivõrd PTA väljastatud veise-, sea- ja lambarümpade kvaliteediklassidesse määramise tunnustus on olemuselt haldusakt, juhime tähelepanu, et lisaks PS § 3 lg 1 esimeses lauses sätestatule, mille kohaselt teostatakse riigivõimu üksnes põhiseaduse ja sellega kooskõlas olevate seaduste alusel, tuleb silmas pidada ka haldusmenetluse seaduse § 66 lg 2 punktis 1 sedastatut. Nimelt võib haldusakti, mis andmise ajal oli õiguspärane, tunnistada isiku kahjuks edasiulatuvalt kehtetuks, kui see on lubatud seadusega või kui selleks on jäetud võimalus haldusaktis. Samuti märgime, et lisaks tunnustuse kehtetuks tunnistamisele on võimalikud ka mitmed muud lahendused, näiteks regulaarne täiendkoolitus tunnustuse saanutele; tunnustuse väljastamine tähtajaliselt võimalusega seda pikendada, sealjuures nähes ette vajadusel alused pikendamiseks keeldumiseks jms (vt nt [muinsuskaitse seaduse](#) §-d 69–73). Palume kaaluda lisaks VTK-s toodutele ka muid alternatiivseid lahendusi. Samuti leiame, et ette tuleb näha üleminekusätteid enne õigusakti jõustumist kujunenud suhete jaoks, et tagada sujuv üleminek seniselt regulatsioonilt uuele ja vältida jõustunud regulatsioonist tekkivat õiguskindluse põhimõtte rikkumist.

II. Märkused VTK mõju kohta

5. VTK-s on märgitud, et eelnõu koostamise eesmärk on vähendada ettevõtjate halduskoormust. Nõustume, et teatud muudatustega tehakse regulatsioon ettevõtete jaoks arusaadavamaks ning vähendatakse mõningal määral nende halduskoormust, samas juhime tähelepanu, et eelnõuga plaanitakse ka muudatusi, mis võivad märkimisväärselt ettevõtetele uusi kohustusi lisada. Näiteks VTK punktis 13 viidatakse, et kuivõrd Eestil on kohustus rakendada alates 01.01.2025 nõuotsiaalse tingimuslikkuse süsteemi, siis luuakse eelnõuga õiguslik alus põllumajandusettevõtelt nõuda teatud töö- ja tööhõivetingimustega arvestamist. Palume eelnõu seletuskirjas muudatuste mõju ettevõtetele põhjalikumalt analüüsida, sh hinnata täpsemalt kaasnevat halduskoormust.

Palume arvestada ka käesoleva kirja lisas esitatud VTK failis jäljega tehtud märkustega kavandatud muudatuste mõju kohta.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Madis Timpson
minister

Lisa: VTK fail Justiitsministeeriumi märkustega.

Iivika Sale 51964114 iivika.Sale@just.ee
Birgit Hermann

Einar Hillep
Kristel Niidas
Kärt Nemvalts